

PASAULINIS PARLAMENTINIS KONGRESAS

„PASAULIO ATEITIS“

2023 m. gegužės 12–13 d., Vilnius

I PLENARINĖ SESIJA. Geostrateginė pasaulio rekonstrukcija

Tarpparlamentinės Sąjungos Prezidento

Duarte PACHECO kalba

Ekscelencijos,

Gerbiami parlamentų nariai,

Ponios ir ponai,

Man didelė garbė pasisakyti šiame Vilniuje vykstančiame kongrese „Pasaulio ateitis“. „Geostrateginės pasaulio rekonstrukcijos“ tema yra itin opi ir, atsižvelgiant į dabartinį geopolitinį kontekstą, kaip niekada aktuali.

Išgirdę žodžius „geostrateginiai reikalai“ ir „ateities pasaulio tvarka“, dauguma mūsų pirmiausia pagalvojame apie valstybių vadovus, užsienio reikalų ir gynybos ministrus, ambasadorius, Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą ir tuos, kurie veda derybas dėl taikos ar saugumo susitarimų. Šie veiksmai labai svarbūs, tačiau, mano nuomone, yra ir kita diplomatijos rūšis – parlamentinė diplomacija.

Iš tiesų, vis labiau tikimasi, kad parlamentai atliks svarbų vaidmenį sprendžiant tarptautinės politikos iššūkius, kurie lems mūsų pasaulio ateitį ateinančioms kartoms: kritinė klimato kaita, branduolinė sauga, masinio naikinimo ginklų likvidavimas, tvaraus vystymosi tikslų įgyvendinimas, pasaulinės pandemijos ir daugelis kitų. Mūsų, kaip tautos atstovų, dalyvavimas daugiašaliuose reikaluose yra labai svarbus siekiant užtikrinti, kad tarptautiniu lygmeniu vykdoma politika ir priimami sprendimai būtų visapusiškai pagrįsti mūsų rinkėjų poreikiais ir realijomis, ir kad pasauliniai įsipareigojimai būtų veiksmingai įgyvendinami.

Parlamentinė diplomatija papildo tradicinį tarpvyriausybinių bendradarbiavimą ir stiprina jo demokratinį teisėtumą. Ši idėja įtvirtinta Aukšto lygio deklaracijoje dėl parlamentinės lyderystės siekiant veiksmingesnio daugiašališkumo, kurią mažiau nei prieš dvejus metus Vienoje vykusioje 5-ojoje Pasaulinėje parlamentų pirmininkų konferencijoje priėmė parlamentų pirmininkai. Tarpparlamentinė Sąjunga siekia stiprinti parlamentų dalyvavimą ir įsitraukimą į tarptautinių sprendimų priėmimo procesus, siekdama užtikrinti, kad parlamentai būtų visapusiškai integruoti į žmogui svarbią tarptautinę teisę grindžiamą daugiašalę sistemą, kurios pagrindas – stiprios Jungtinės Tautos.

Tarpparlamentinė Sąjunga atidžiai stebi vykstantį JT reformos procesą ir prisideda prie jo, taip pat prie 2024 m. vyksiančio JT ateities aukščiausiojo lygio susitikimo. Pasitelkdama Nuolatinį Jungtinių Tautų reikalų komitetą, Tarpparlamentinė Sąjunga telkia parlamentarus svarbiausiems JT reformos klausimams spręsti: gerinti lyčių pusiausvyrą Generalinėje Asamblėjoje, remti Saugumo Tarybos reformą, kad ji taptų veiksmingesnė ir reprezentatyvesnė, taip pat didinti JT biudžeto ir JT veiklos skaidrumą. Mes, parlamentarai, turime sistemingai ir atidžiai stebėti JT procesus ir prie jų prisidėti, reikalauti, kad mūsų vyriausybės atsiskaitytų už tai, ką jos sako ar daro šiame forume, bei vykdyti savo teisėkūros ir biudžetines funkcijas, kad tarptautiniai įsipareigojimai taptų mūsų šalies realijomis.

Taip pat turime geriau pasirūpinti, kad mūsų sprendimų priėmimo procesas atitiktų ateities poreikius. Tai vienas iš klausimų, kuriuos išsamiau nagrinėsime šių metų pabaigoje Urugvajuje vyksiančiame parlamentų ateities komitetų aukščiausiojo lygio susitikime. Aktyvus parlamentų dalyvavimas JT veikloje bus labai svarbus kuriant veiksmingesnės ir demokratiškesnės, šiandienos problemas ir visus kylančius iššūkius pajėgios spręsti pasaulinio bendradarbiavimo sistemos pagrindą.

Nereikia nė sakyti, kad parlamentinė diplomatija ypač aktuali karo Ukrainoje kontekste. Dviejose skubos tvarka priimtose rezoliucijose Tarpparlamentinė Sąjunga aiškiai pasmerkė Rusijos karinę agresiją prieš Ukrainą ir neteisėtą kitos valstybės teritorijų aneksiją bei griežtai paragino atsigręžti į pagrindinius tarptautinės teisės ir JT Chartijos principus. Taip pat įsteigėme Karo Ukrainoje taikaus sureguliojimo darbo grupę: ši darbo grupė vyko į Kijevą ir Maskvą, reguliariai konsultavosi su Rusijos ir Ukrainos parlamentų vadovais ir siekia bendradarbiauti sprendžiant konkrečius klausimus, kuriuos gali spręsti abi pusės, pavyzdžiui, dėl branduolinės saugos, ekologiškai pažeidžiamų objektų, elgesio su karo kaliniais ir galimybių su jais susitikti, taip pat susitarimo dėl grūdų.

Karas Ukrainoje išryškino, kad dabartinės tarptautinės struktūros yra nepakankamos, neveiksmingos ir jų nuolat nepaisoma. Labai svarbu ištaisyti bendro saugumo sutrikimus. Tai nemenkas darbas, tačiau mūsų, kaip parlamentarų, pareiga yra nepristigti drąsos ir imtis veiksmų.

Turėtume nepaisyti režimų ir politinių sistemų bei drauge ieškoti būdų, kaip nuo mūsų lauko pereiti prie derybų stalo. Šiuo atžvilgiu įtraukimas yra nediskutuotinas dalykas: turime užtikrinti, kad tokiam pokalbyje dalyvautų moterys, jaunimas ir labiausiai socialiai atskirtos gyventojų grupės. Turime bendradarbiauti nepaisydami partijų, sienų ir sektorių, rodyti pavyzdį ir vadovautis tolerancijos, demokratijos ir teisinės valstybės principų.

Tarpparlamentinės Sąjungos manymu, veiksmingo daugiašališkumo vizija siekiant naujos politinės pasaulio tvarkos yra tokia, kuri užtikrina taiką ir tvarų vystymąsi žmonėms ir planetai, ir kuri nepalieka nė vieno nuošalyje. Tikime, kad daugiašališkumas yra ne šiaip sau tikslas, o priemonė tikslui pasiekti – sukurti teisingesnę ir sąžiningesnę visuomenę, kurioje visi žmonės turėtų galimybę klestėti tiek dabar, tiek ateityje.

Dėkoju.